

UNITÁRIUS ÉLET

XV. ÉVFOLYAM, 12. SZÁM

1961. DECEMBER HÓ

Egyházköri Közgyűlésünk távirata a Forradalmi Munkás-Parasztkormány Elnökéhez

Kádár János úrnak,
A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
Elnökének!

Budapest

A Magyarországi Unitárius Egyházkör Közgyűlése
december 3-án tartott üléséből tisztelettel köszönti
Miniszterelnök Urat. Örömmel üdvözljük azokat az

eredményeket, melyeket népünk a szocializmus építé-
se során eddig elért. Híveinket buzdítjuk, hogy ere-
jük legjavát adva, segítsék elő országunk felvirágzá-
sát és a béke biztosítását.

Öszinte tisztelettel:

Dr. Gálfalvy István
főgondnok

Pethő István
unitárius püspöki helynök

*Keresztényi örömmel fogadunk minden olyan intézkedést,
amely a nép jólétét hivatott biztosítani*

RÉSZLET A PÜSPÖKI HELYNÖK KÖZGYŰLÉSI ÉVI JELENTÉSÉBŐL

A föld különböző helyein ma sem hallgatnak a fegyverek. A zsarnokság minden emberi értelmet meghaladó fondorlatokkal igyekszik tovább tartani láncait milliók életén. Gyarmati sorsban szenvedő népek pusztító létükért folytatnak gigászi harcokat. Megoldatlan világproblémák veszedelmei feszítik oroszán-karmaikat. Az emberiség nagyjai a nemzetközi politika nagy üzemében szakadatlan műszakban küzdenek álláspontjaik sikereiért. Értelmes embereknek nem kell magyarázni, hogy válságos időköt élünk. A bizonytalanság lázgörbéje néha még a hullámvasutat is megszegyeníti.

Mi pedig békés körülmények között élünk, dolgozunk s zavartalanul végezhetjük munkánkat, kivehetjük részünket az egész világ újjáépítésének káprázatos erőfeszítéseiből, miközben vallási tevékenységeink gyakorlásában, lelki szükségleteink kielégítésében nem gátol senki és semmi. Felettünk a béke napja ragyog s köztünk a szabadság levegője leng.

A jószándéknak, a béke szeretetének és a nagyszerű alkotásoknak micsoda vágya ül diadalt mindenben, ami a világnak ezen a részén megy végbe mostanában, ahol a szocialista országok megnyerték már a jelent és győzelmesen hódítják maguk számára a jövőt is!

Az emberiség közös kérdéseivel szemben nem lehet többé közömbös senki. Hanem úgyszólván minden nap színt kell vallanunk, állást kell foglaljunk a felmerült és megoldatlan kérdésekben. Az Egyház sem tanúsíthat langymeleg magatartást sem híveiben, sem gyülekezeteiben, mert szerves része vagyunk nemzetünknek, népünknek és az egész emberiség nagy közösségének. Nemcsak evangéliumi szemléletünkkel, hanem józan értelmünkkel megfogalmazott ítéletünk szerint is valljuk — bármennyire másképp látja a Nyugat — hogy a vitás kérdéseket többé nem lehet háborúval rendezni, megoldani. A háború csak nyomort, pusztulást hoz és újabb vizsalyt szít s a

mostani fejlett technikával előállított fegyverek használatba vétele talán az egész emberiség számára öngyilkosságot jelentene.

A háborúnak, melynek vérvesztéseit még nem heverte ki a világ s romjait még nem tudta teljesen eltakarítani, vannak következményei, amelyeket nem lehet behunyt szemmel tagadni, tudomásul venni. Országokat, mint pl. a Német Demokratikus Köztársaság vagy a hatalmas Kínai Birodalom nemlétezőnek tekinteni s ugyanakkor a berlini tarthatatlan állapotot konokul és makacsul továbbra is fenntartani, hogy mint valami mesterségesen táplált penésztelep állandóan fertőzze, irritálja az egész emberiség nyugalma, békés munkáját, életét — enyhén szólva a legnagyobb rosszindulat.

Az értelem világosságát el kell juttatni, meg kell adni minden embernek. A kapzsiság ördögét az emberbaráti szeretet láncaira kell fűzni, hogy megszegyenítve, saját tehetetlenségétől pusztuljon el. Mi úgy mondjuk ezt röviden: Meg kell építeni istenországát, hogy boldog, nyugodt, meglegedett legyen és békés életet éljen az ember. — Nyomorúságokkal népesíteni be a valóság világát és az üdvösség minden örömet a felhőkön túlra vetíteni: nem a mi kereszténységünk. Istentországa az ember nélkül, sem itt, — sem ott, nem ér semmit. — Az unitárius hitvilágnak ez az emberi realitása teszi érthetővé, hogy igaz keresztényi örömmel fogadunk nemcsak itt nálunk, hanem az egész világon minden olyan intézkedést, amely a nép jólétét hivatott biztosítani. Ilyenek legutóbb az országgyűlés határozata a második ötéves tervről és az új oktatási rendszerről.

Államunk és Kormányunk Egyházunkkal szembeni loyális és emberi magatartását nemcsak abban éreztük az elmúlt esztendő folyamán, hogy az Egyezmény értelmében járó államsegélyen felül még 40%-os rendkívüli államsegélyt is élveztünk a többi egyházakkal egyetemben s így mindössze csak 10%-kal csökken-

*K*EDVES OLVASÓINKNAK KELLEMES KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS BOLDOG ÚJÉVET KÍVÁNUNK

tette az Állam a segélyeket, hanem még külön megtapasztalhattuk ezt a jóindulatot abban is, hogy az unitárius lelkipásztorok munkaközösségének eredményeképpen a Kőri Tanács kiadásában híveinek kezébe juttathattuk az év elején megjelent imakönyvünket is.

Habár időrendben eléggé messze esik, mégis itt említem meg, hogy az Állam és a Kormány jóindulatának köszönhetjük azt is, hogy az Unitárius és szabadelvű egyházak Világszövetsége elnökségének meghívása alapján Egyházunk három tagú küldöttsége részt vehetett a Világszövetség nagy kongresszusán aug. 9–13 napjain Davosban.

A kongresszus lefolyását és anyagát ismertettük több alkalommal is a nagybudapesti eklézsiák evangélizációjának rendjén is. Az emberiség egysége a kettészakított világban volt a fő témája a Kongresszusnak.

Nekünk magyar unitárius küldötteknek nagy élmény volt ebben a több mint 600 tagú gyülekezetben szerves odatartozóknak érezni magunkat s a közös munkában való részvétel mellett, mely számunkra az azal fejeződött be, hogy a Kongresszus záró istentiszteletén az ígért szolgálatot küldöttségünk egyik tagja R. Filep Imre ek. főjegyző fia végezte, aki a közös utat és a kivezető ösvényeket kereső világ számára a tolerancia elvét és törvényét jelölte meg.

Egyházközségeink gyülekezeti életét illetően jóleső érzéssel és nagy lelki megnyugvással jelenthetem, hogy a szokásos istentiszteleten kívül ma már az eklézsiákban — alig egy-két kivételtől eltekintve mindenütt rendszeresen megtartjuk gyülekezeti evangélizációinkat. Ilyenkor a biblia köré csoportosul a gyülekezetek közössége és a lelki elmélyülésben valósággal kikristályosodva ragyognak fel az élet nagy és változatos helyzeteiben az unitárius ember magatartásával kapcsolatosan felmerülő kérdésekre a felelet és a megoldás. Rendeződik a viszonyunk Istennel, az Evangéliummal, az emberrel, a társadalommal, a szocializ-

mussal, a kollektív szellemmel, a békével, az emberi szabadságjogokkal és más hasonló természetű kérdésekkel szemben. Miként istentiszteleteinknek, úgy a gyülekezeti evangélizációnak is végső eredménye: a békéhez való hajlíthatatlan ragaszkodásunk, *mert mi az istenországának gondjait nem halogathatjuk s nem számúzhatjuk a mindennapi életből a temetők túlsó felére.*

Egyházi életünk emlékkönyvében külön fejezetet érdemel 1960. május utolsó vasárnapja, amikor egyszerre két egyházközségünk confirmálta meg a budapesti két templomunkban önállóságra érett ifjait. A Nagy I. utcai templomban a budapesti és a Hőgyes E. utcaiban a Duna—Tiszaközi Szórvány egyházközség.

Június 3-án a pestlőrinci gyülekezetnek volt meghatóan kedves és lélekemelő ünnepe, a templomban a templomszentelés 25. évfordulója alkalmából.

Június 18-án a Hőgyes E. u.-i teremben angol vendégünk Rev. J. Kielty részvételével Tagore emlékünnepeket tartottunk. Dr. Kádár Zoltán egyetemi docens tartott a nagy költő-filozófus emlékéhez méltó előadást s Tagore verseiből Balogh Éva szavalt a népes gyülekezet előtt. Az elmúlt év folyamán az egykori unitárius gimnázium, a kolozsvári Alma Mater növendékei két ízben is tartottak vendiák találkozót az itteni templomunkban.

Evangélizációink szokásos rendjéből kiemelkedik ez év január első szombatján Nagy Ignác u. gyülekezeti teremben tartott „Sinka-est” és II. hó 19-én a Hőgyes E. u.-i evangélizáción világjáró Borbély György, valamint okt. 15-én Barabás Ábel egykori tanár afiáról, legutóbb pedig Dávid Ferencről való megemlékezésünk.

Jelentésemet azzal az őszinte vallomással fejezem be, hogy hiszek az Unitárius Anyaszentegyház jövőjében.

Pethő István
püspöki helynök

Méliusz Juhász Péter Arany Tamás ellen írott könyvének nyomtatómestere, Huszár Gál, írja a könyvhöz írott bevezetésében: „de szölok rövid beszéddel azak az minapi Disputációról, kiket Aran Tamás nagy készülettel alattomban a ti városotokba behozott és indított vala. Egy előben menni sok jámbor Keresztényeket háborított vala meg az ő ariánus tévelygésével és az Isten ellen való egyéb sok eretnekségével.”

Ezek a mondatok mutatnak rá a XVI. század közepének egyik legérdekesebb vallásos gondolkodójának egyéniségére.

Különös és érdekes ember volt. Életéről nagyon keveset tudunk, családja valószínűleg Bihar megyei, amire a köröspeterdi előnév utal. Feltétlenül járnia kellett Felsőolaszországban, amiről hitbéli felfogása győz meg. Prédikátor, illetve tanító voltát maga Méliusz bizonyítja egyik prédikációjában, amit Szent János jelenéséről írott. Lehet, hogy családi kapcsolatai is lehettek Debrecenben, mert a korszak városi jegyzőkönyveiben Arany nevének sűrűn szerepelnek. Amit pontosan megőrzött róla az ellenfél feljegyzése az az, hogy 1561. november 30-tól december 13-ig hitvita volt közte és Méliusz között a Szent András templomban és, hogy a vita végén egy Reverzális-levéiben tanításait december 13-án visszavonta. Ez a Reverzális-levél ma is megvan a Tiszántúli Ref. Egyházkerület Levéltárában. Nem valószínű azonban, hogy a Reverzális-levél adása után elállott volna eredeti gondolataitól, mert Méliusz a „győztes” hitvita ellenére is szükségesnek tartotta, hogy könyvet írjon ellene „Az Aran tamás hamis és eretnek tévelygéseinek... meghamisítási”... Debrecen 1562” címen. A reverzális-levélből és az ellene írt vitáiról rekonstruálható Arany Tamás tanítása. Nem fogadja el a szentháromságot, Krisztust nem Istennek, hanem csak Isten fiának és ember fiának tartja. Megállapítja, hogy nem mind a két természetében közbenjáró és engesztelő, hanem csak emberi mivoltában. A szentleket Isten szerelmének tekinti. Az ember szempont-

Köröspeterdi Arany Tamás

jából talán sokkal érdekesebb még, amit hittételnek megfogalmaz. Élesen ellene támad az eredendő bűnnek és az egész váltság teológiának és az embernek az élethez való szabad jogát hirdeti és vallja. Nem hisz az ördögben, a sátánban. A világi erkölcsök szempontjából ellene támad a vagyonnak és gazdagságnak, azzal az indoklással, hogy a testi jó mind ördög, mert elvonja az embert Istentől és elkárhoztatja.

Amikor a XVI. század elején a wittenbergi nagy robbanás után teljesen kiforratlanul még felvetődött a probléma, hogy milyen utat járjon a katolikus örökség helyébe lépő európai kereszténység, — két irányzat volt az, amelyik megoldani próbálta a problémát. Az egyik, — Révész Imre szavaival a reformátori protestantizmus —, felhasználva a humanizmus bibliai kritikai eredményeit arra törekedett, hogy visszatérve az eredeti egyház tisztaságához ugyan, de pontosan a katolikus hagyományok dogmatizálásával és módszerével embertől elvonatkoztatottan alkosson egy olyan konstrukciót, amelyik logikai felépítésében nagyszerű ugyan, de az ember reális lelki igényeit és vallási vágyait kielégíteni egyáltalán nem, vagy csak átmenetileg tudta.

Ez az irányzat a gyakorlati élet szempontjából az akkori külső hatalmakkal és tényezőkkel kiegyezett és különösen a münsteri forradalom leverése után a feudális társadalmi rend igazolója, illetve a kialakuló kapitalizmus ideológiai támasza lett. (Lutheri és Kálvini irány.)

Az úgynevezett reformátori protestantizmussal szemben állt egy másik irányzat is, az úgynevezett humanista vallási mozgalom, amely nemcsak eszközként használta a humanizmust saját dogmatikájának igazolására, hanem mindazokat az eredményeket, amit szellemi téren a renaissance és a humanizmus alkotott, vallásos szintézisébe belevonta és megfogalmazni

Gondolatok a betlehemi jászolbölcsönél

Az ember származásának kérdésével foglalkoztam már előzőleg lapunk terjedelméhez mért szűkre szabott írásban és megállapítottam, hogy tekintet nélkül a tudományos síkon e tekintetben eddig elért eredményekre, mi változatlanul hiszünk a teremtés tényében. Hiszünk, hogy Isten kezdettől fogva embernek, lelkes lénynek, egységes egésznek teremtette az embert. Eppen ezért nem szedhetjük szét külön lélekre és testre, minthogy annyira testet öltött lélek, min lelesült anyag.

Egyedülállóan különleges lény, de testi szempontból vizsgálva a leggyámoltalanabb Isten valamennyi teremtménye között és mégis megmarad, fejlődik, a pusztán lét primitív állapotából felemelkedik a lelki, erkölcsi élet magas színvonaláig, mert a bele teremtett értelmével keresi boldogulását és tud alkalmazkodni. A természet terített asztala nem elégti ki vágyait. Többre vágyik, mint a körülötte élő állatvilág. Keeresi szüntelen a maga benső énjének kifejezését. A természet-adta menedékhelyeket otthagyja. Maga épít magának megfelelőbb lakóhelyet. Eszközöket készít, családot alapít és az erdők-rézek állatait maga köré gyűjti. Gondolkozik. Tájékozódik a fizikai világban. Megfigyeli a természet erőinek megnyilatkozásait. A kedvező jelenségeket próbálja biztosítani, a káros, ellenséges erők megnyilatkozásait, pedig távoltartani. Ura lesz a tűznek, szüntja a földet, járja a vizeket. Maga gondoskodik testének táplálásáról, az öltözetről. Felfedezi lényének kettősségét. Feltárul előtte egy megfoghatatlanul csodálatos belső szellemi, lelki világ s rájön, hogy az ő kis világa csupán parányi része egy roppant világmindenségnek. Keresi a kapcsolatot a két világ között öntudatra ébredésének első pillanatától. Szeretné megérteni a

próbálta az új korszak vallásos igényét és emberideálját. Ennek a humanista vallási mozgalomnak gyökere Olaszország. Hitelveiben következetes kritikája alá vonja az emberi életnek minden megnyilatkozását és a dogmai megkötöttségekkel szemben jogot követel az embernek. Amikor a humanista vallásos ember a szentháromság dogmájával vitatkozik, egyúttal harbaszáll a dogmai megkötöttségek ellen is. Gyakorlati életszemlélet szempontjából a humanista vallásosság jogot követel az embernek és megadja ideológiai alapját minden olyan törekvésnek, amely a feudális kötöttségekkel és azoknak igazságtalanságával szemben egyenlőséget és emberi életet követel minden ember, a jobbágy számára is. Így történik azután, hogy a vallásos felfogás az igaz emberiesség nevében hol a teológiai viták során, hol a gyakorlati társadalmi reformok keretében, hol pedig az ember lelkiismereti szabadságának küzdelmeiben hallatja hangját.

Köröspeterdi Arany Tamás a humanista vallásosságnak első magyar képviselője, akiről tudunk. Gondolatai és eszméi olaszországi eredetűek, de mint egyetemes emberi gondolatok jól beleillettek Magyarország akkori szellemi mozgalmak közé. A humanista vallásosságot az akkori Európa általában mindenütt visszaszorította és vértanú, elhallgattatott meggyőződések és ellenük folytatott irtó hadjáratok jelzik az elfojtásnak módját. Hogy Arany Tamás mennyire nem önkéntes elhatározással vonta vissza tanításait, arra a legjobb példa a Reverzális-levél, a debreceni disputa végső akkordja, amelyet nem a gyülekezet előtt, hanem Debrecen földesurának Török Jánosnak a kastélyában írtak alá vele, s az aktusnál az akkori feudális hatalom képviselői voltak jelen.

A hatalom képviselőinek körülbelül az 1600-as évek elejére sikerül végleg visszaszorítani mindenütt a humanista vallásosságot és ettől a pillanattól kezdve megszűnt a lehetősége annak, hogy a hivatalos keresztény Európa az életnek és a jövőnek vallásosságát hordozza magában.

Szász János

természeti tűnemények okát, az élet értelmét, egyéni életének célját és rendeltetését. És küzd, fáradhatatlanul alkot, szüntelen kutató. Lelke sugallatát követve, értelmével szerzett tudásának segítségével az évezredek során káprázatos kultúrát teremt az „ösvádonban”. De nem talál védelmet a maga erejéből a holnap fenyegető veszedelmeivel szemben. Gyötri a félelem, a bizonytalanság érzete. Segítségül hívja a természeti erőknek képzeletében megszemélyesített isteneit. Az élet tényei azonban, kétséget kizáróan rávezetik, hogy tévedett. Végül a sok-sok tépelődés, belső elmélyedés, lelki látásokban rávezeti a kereső embert, hogy egyetlen oka van ennek az elképzelhetetlenül nagy Mindenségnek, és hogy csak ettől a Világ Szellemtől, ettől az egyedüli egy Istentől várhat segítséget.

Eddig jutott el az ember, („a bölcsek és a pásztorok”), amikor megszületett Betlehemben Jézus, „akit anyja bepólyált és helyezteté őt jászolba, mivelhogy nem vala nekik helyök a vendégfogadó háznál.” (Lukács 2:7)

Karácsonyhoz érkezünk és ünnepet szentelünk a Názáreti Jézus születésének emlékére. Képzeletben körülálljuk a jászol-bölcsőt és kérdezzük a „bölcsekkel és pásztorokkal” mi is, ma is, 1961 esztendő múltán, hogy miképpen szabadulhatunk meg azoktól a veszedelmektől, melyek életünket fenyegetik, azoktól az okoktól, melyek háborúságot szülnek, melyek akadályozzák a világ békés fejlődését?

A kérdésre, egymással teljesen ellentétes felfogás alapján, több feleletet is kaphatunk. Legismertebb ezek között az ortodox keresztény egyház hagyományos álláspontja, mely szerint a jászol-bölcsőben a testet öltött, inkarnálódott Isten fekszik. A gyermek Istent imádják Jézusban, aki emberré lett, hogy életét váltságul adja az emberek bűneiért. Csak ezen a természetfeletti úton szabadulhat az ember bűnös életének terheitől. A maga erejéből nem nyerhet üdvözülést.

Ezzel a felfogással homlokegyenest ellentétben áll az a vélemény, melyet Lord Russel tömören így fogalmazott meg: „Nincs értelme, hogy mi láthatatlan vagy természetfeletti erőktől várjuk a szabadulásunkat, magunknak kell váltságunkat megszereznünk. Ha felhasználjuk tudásunkat és tehetségünket, be fogunk jutni „a mi országunkba”.

Megmutatom röviden egy nemrég elhunyt (Wallace Tavaner) angol unitárius lelkész testvérünk megnyilatkozását Jézus jászol-bölcsőjénél. „Csodát látok a bölcsőben. Csodát, de nem természetfeletti, hanem mitikus értelemben, szimbólumát annak, amikor a transzcendens Isten belép az ember életébe. Az Isten lehajlik az emberhez, vele él, részt vesz a küzdelmeiben. Emberré válik, csecsemő lesz, hogy Krisztus alakjává nőjön fel.” Csodálatosan szép gondolat. Mai nyelven alakít át egy régi keresztény legendát nagyszerű látomássá, mely segít a ma emberének életproblémáinak megoldásában.

Ismerjük meg végül egy tudós, lélekűvár véleményét is, mely legközelebb áll hozzánk. (Dr. Arthur Guirdham). Rámutat arra a gyakran hangoztatott tudósi felfogásra, mely szerint az ember életét kizárólag társadalmi erők irányítják, de ugyanakkor határozottan rámutat arra a tényre is, hogy ezeknél sokkal mélyebb és jelentősebb erők is találhatók az emberben; ott él bensejében az igazi „én”-je, mely lényegében isteni — az isteni világosság egy sugara, az isteni tűz egy szikrája. Az ember válságának útja, feltétele, hogy ez a belső „én” megvalósuljon bennünk, hogy egyéni életünk egyesüljön az egyetemes Lélekkel. Isten nem az ember életétől elkülönített Hatalom, aki a történelmünkben kizárólag Krisztusban jelentkezik, hogy megváltson minket. Az isteni világosság, az isteni erő és szeretet mindig bennünk van, mert „mi is Benne és Általa vagyunk és élünk”.

Györffy István

Imakönyv a legszebb karácsonyi és újévi ajándék. Kapható az egyházi központi irodában, IX. Högyes E. u. 3. és a lelkeszi hivatalokban. Ár: 15 forint.

Karácsony mindkét ünnepén a Nagy Ignác utcai templomunkban de. 11 órakor, Högyes Endre templomunkban de. 10 órakor tartunk istentiszteletet és osztunk úrvacsorát.

Úrvacsorát osztunk és istentiszteletet a lörinci és hozzátartozó helyeken, valamint Rákospalotán, Mátyásföldön, Rákoshelyen karácsony ünnepén az szokott időben.

Evangélizációs összejövetelt tartunk a Nagy Ignác utcai gyülekezeti teremben január 6-án, szombaton: — a Högyes E. utcai gyülekezeti teremben január 21-én, vasárnap — mindkét helyen du. 6 órai kezdettel.

Közöljük kedves olvasóinkkal, hogy lapunk az új évben negyedévenként 4 oldalon jelenik meg.

Néhai Szánthó Ferenc tragikus hirtelenséggel elhunyt atyánkfianak világi prédikatori érdemeinek elismeréseként a Közgyűlés „a tiszteletes” címet adományozta.

Az Egyházköri Közgyűlés dr. Szabó István pestiőrinci gondnokot és Kelemen Miklós füzessgyarmati lelkeszt az Egyházköri Tanács tagjává, dr. Bartalis Akost az Állandó Vegyes Bizottság elnökévé és Nyíredy Szabolcsot az Egyházköri Közgyűlés tagjává választotta. Szeretettel gratulálunk.

Papi békegyűlésen vettek részt lelkipásztoraink december 6-án a Hazafias Népfőnt Budapesti Bizottságának rendezésében. Osztróvsky György, az Országos Tervhivatal elnökhelyettese tartott nagy érdekességű előadást, a második öt éves tervről.

Dávid Ferencről tartott megemlékezést Ferenc József főgondnok a Högyes E. u. gyülekezeti összejövetelen.

Damokos Albert és id. Szabó József pestiőrinci hitestvéreinket, akik negyedszázad óta tagjai az ottani presbiteriumnak, az egyházközség tb. kebl tanácsossá választotta. Az Egyházköri Közgyűlés a választást megerősítette. Szívvel köszöntjük testvéreinket.

Bence Márton lelkeszt a fia „Servet Mihály ifjúsága”, „Servet Mihály ifjúkori munkái” és „Servet Mihály és Kálmán János” című munkáival elnyerte az Egyházköri Tanács pályadíját. Atyánkfianak érdemes munkájához szívvel gratulálunk és további sikereket kívánunk.

A Högyes Endre utcai gyülekezet teremben tartott evangélizációs összejövetelen Pethő István püspöki helynök evangélizált, dr. Nyíredy Géza egyházi titkár néhai dr. Barabás Abclről, volt kolozsvári főgimnáziumunk egykori tanáráról, a jeles Petőfi-kutatóról tartott megemlékezést, születésének nyolc és féltizedes fordulójára alkalmából.

Högyes Endre utcai templomunk orgonájára Borbély Pál 30. Kutasi Eszter 30-., N. N. 10-., Ft adományozott.

NYUGDÍJALAPUNK 221.374 számú csekkzámlájára N. N. 10 Ft, S. Nagy László 10 Ft, Özv. Pál Miklósné 2, Prág Jenőné 3, Pál Miklós 2, Özv. Weltn Józsefné szűl. Pál Mária 6 Ft-ot adományozott. „A jószívű adakozót szereti az Isten.”

UNITÁRIUS ÉLET

Laptulajdonos a Magyarországi Unitárius Egyházkör.

Felélős szerkesztő és kiadó: Pethő István. Evi előfizetési díj 12 forint.

Budapest, IX., Högyes Endre utca 3. Távb.: 137-186. Csekksz.: 50 561.

617231/2 — Zrínyi Nyomda, Budapest

4 UNITÁRIUS ÉLET

December 3-án tartotta Egyházkörünk évi rendes Közgyűlését. Az Állami Egyházi Hivatal képviselőjében Izik János jelent meg az ülésen.

Az üdvözlések rendjén a Közgyűlés köszöntötte Prantner Józsefet az Állami Egyházi Hivatal elnökét, Miklós Imrét az Állami Egyházi Hivatal elnökhelyettesét és Veres Pált az Állami Egyházi Hivatal osztályvezetőjét, üdvözlötte, továbbá a Szabadelvű Keresztények és Vallásos Szabadság Nemzetközi Világszövetségét, az Amerikai és Univerzalista egyház elnökségét, az indiai Brahmo Somaj egyház vezetését, dr. M. Novak csehszlovák patriarkát, Van Genep asszonyt, a Nemzetközi Szövetség adminisztratív igazgatóját, aki a Világszövetség és a maga nevében levélben köszöntötte a Közgyűlést. — Elküldötte a Közgyűlés üdvözlését dr. Kiss Eleknek, a romániai unitárius egyház püspökének betegágyához is.

A Közgyűlést dr. Gálfalvi István főgondnok nyitotta meg, üdvözlötte a Közgyűlés tagjait, a főfelügyeleti hatóságok képviselőjét, majd így folytatta:

„Az állammal ezelőtt 14 évvel kötött egyezménynek köszönhetjük, hogy egyházi életünket zavartalanul élhetjük... Az állam részéről nyújtott anyagi támogatás nélkül a legnagyobb nehézségekkel kellene megküzdünk — mondotta a főgondnok. Mindnyájan látjuk, a hatalmas erőfeszítéseket, hisz szemünk előtt folyik le az a gigászi küzdelem, mely a béke megvédése érdekében történik. — Ma a

magas fokra emelkedett technikai fejlődés folytán olyan pusztító fegyverek keletkeztek, amelyek egyik pillanatról a másikra embermilliókat pusztíthatnak el és az értékek, amiket az elmúlt századok során az emberi elme, tudás, szorgalom alkotott, pillanatok alatt semmisülhetnek meg. Eppen ezért minden törekvésünk arra kell irányuljon, hogy a béke gondolatát ne csak magunkban ápoljuk, hanem azt a legszélesebb körben propagáljuk is és higgyünk abban, hogy a békeszerető, becsületes emberek összefogása legyőzi az emberiség biztonságát alapjaiban fenyegető kalandorok erőfeszítéseit. —

Beszédének befejező részében a főgondnok hangsúlyozta, hogy a békés cselekvés, a megértő együttműködés szellemének kell egyházunk belső életében is érvényesülnie. — A Közgyűlés azután letergálta a tárgysorozati pontokat, amelyek közül különösen nagy érdeklődést keltett Pethő István püspöki helynök évi jelentése. A jelentés egyetemes egyházi életünk minden megnyilatkozásáról átfogó képet adott.

A jelentés egyik részletét különben lapunk vezető helyén közöljük. Majd hozzászólások következtek: Különösen figyelmet érdemlő volt Ferencz József egyházköri főgondnok felszólalása, aki rámutatott arra, hogy legutóbb a szovjet tudományos folyóiratok hasábjain Dávid Ferenc szellemi előfutárjáról, Servet Mihályról történt említésre méltó megemlékezés, s a környező szocialista államok tudományos körei is mind nagyobb érdeklődés tanúsítanak az antirunitárius mozgalom, különösen pedig Dávid Ferenc történelmi személyisége iránt. Említést tett Ferencz József a Dávid Ferenc irodalom legújabb értékes gyarapodásáról is. A Magyar Tudományos Akadémia ugyanis a közelmúltban német nyelven kiadta Pirnát Antal jeles irodalomtörténet-kutatónak Dávid Ferencről szóló kitűnő munkáját.

A múlt elnyomásából tulajdonképpen csak most, az új kutatások fényénél bontakozik ki tisztán a maga történelmi valóságában Dávid Ferenc alakja — fejezte be felszólalását Ferenc József.

A Közgyűléssel kapcsolatos istentiszteleten a szolgálatot Bajor János kocsordi lelkipásztor végezte. Az istentisztelet idejére felfüggesztett Közgyűlés megnyitása után a múlt évi zárszámadás és a jövő évi költségvetés letárgyalására került sor. P. Buzogány Lajos, a Közgyűlési Bizottság elnöke a Bizottság általános jelentésében értékelte egyházunknak az elmúlt évben kifejtett tevékenységét, a Közgyűlés Győrffy István közigazgató zárásmájával és az Unitárius Himnusz elénekítésével ért véget.

A megjelentek ezután közeledben vettek részt. A hagyományos Brassai serlegbeszédet ez alkalommal dr. Gálfalvi István főgondnok mondotta. Méltatta Brassai Sámuel történelmi jelentőségét, a különböző tudományok területén kifejtett kimagasló munkásságát.

A hallgatóság nagy tetszéssel fogadta a főgondnok beszédét. A Közgyűlés alkalmából ülést tartott a Lelkeszi Munkaközösség is. Győrffy István lelkeszt áhítata után Pethő István püspöki helynök nyitotta meg az értekezletet. Huszfi János pestiőrinci lelkeszt „A békeszolgálatot időzeru feladatai a gyülekezetekben” címmel tartott nagy figyelemmel kísért előadást. Bence Márton Duna-Tiszaközi szörványlelkeszt a „Holt ten-eri tekeresekről” adott ismertetést, majd Kelemen Miklós füzessgyarmati lelkeszt „A lelkipásztorok időszerű feladatairól”, szökött, végül R. Filep Imre budapesti lelkeszt, ek. főjegyző a Szabadelvű Keresztények és Vallásos Szabadság Világszövetségének a svájci Davosban tartott kongresszusáról tartott részletes beszámolót. A közgyűlést megelőző este a Nagy Ignác u. gyülekezetünk szokásos evangélizációs összejövelele keretében Bajor János kocsordi lelkeszt evangélizált. Szász János dunántúli lelkeszt pedig kőröspeterdi Arany Tamásról, az unitarizmus egykori alföldi har-

Külföldi egyházi hírek

A prágai keresztény békegyűlésen részt vett dr. Kovács Lajos kolozsvári teológiai professzor, a romániai unitárius egyház főjegyzője, az egyes egyházkörök lelkeszei előtt beszámolót tartott ennek az érdekes gyűlésnek fontosabb eseményeiről. A beszámolót értékes hozzászólások követték.

Fritschmann H. Stephen Los Angeles-i unitárius lelkeszt, az ismert amerikai békeharcos Ferencz József főgondnokhoz írt levelében köszönetet mondott Eichmannról írt cikke magyar fordításának megküldéséért.

Nagyra értékeljük — írja — a béke közös ügyében kifejezésre juttatott megleget együttérzésüket. Gyülekezetem számos magyar származású tagja érdeklődéssel olvasta el cikkem magyar változatát. Meleg üdvözlét küldi a lelkeseknek és a gyülekezeti tagjainak.

Dr. Miroslav Novak prágai püspök, a kiváló békeharcos, akit az I. A. R. F. augusztusban tartott davosi világkongresszusa a Végrehajtó Bizottság tagjává választott. — patriarkai rangra emelkedett. A jeles főpásztornak őszinte tisztelettel további sikereket és tartós jó egészséget kívánunk.

HALOTTAINK

Rázmán Dénes rákoshegyi testvérünk elhunyt. A rákoskeresztúri temetőben helyezték örök nyugalomra Bence Márton lelkeszt szolgálatával.

K. Szathmáry Zsombor, szüleinek büszkesége, iskolájának legjelesebb tanulója 12 éves korában tragikus körülmények között váratlanul elhalt. Özv. Szathmáry Lajosné testvérünk unokáját gyászolja az elhunytban.

Özv. Kiss Jánosné volt dunapataji hívünk Budapesten elhunyt. A farkasréti temetőbe helyezték örök nyugalomra Pethő István püspöki helynök szolgálatával.

(Az pedig az örökélet, hogy megismerjenek téged, az egyedül Igaz Istent, és akit elküldtél, a Jézus Krisztust”. János 17:3.)

dr. Kaplay Imre
Budapest
XII Torbágyi u. 2/c